ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN BANGKOK OFFICE OF LEARNING ENCOURAGEMENT, SOUTH BANGKOK GROUP

[1]สิทธิชัย ภู่วงษ์ และ [2]สุกัญญา สุดารารัตน์

[1]Sittichai Phuwong and [2]Sukanya Sudararat

มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, ประเทศไทย

Rajapruk University, Thailand

[1]joespoto.dole@gmail.com, [2]susuda@rpu.ac.th

Received: February 16, 2026; **Revised**: April 12, 2026; **Accepted**: June 29, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ และ2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู จำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ .67-1.00 และความเที่ยงเท่ากับ .98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที t-test independent การวิเคราะห์ค่าแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย LSD ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ในภาพรวม

---

[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

[2]อาจารย์ ดร. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รองลงมาคือด้านการบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษา ส่วนอีก 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารการนิเทศการจัดการศึกษา ด้านการบริหารการวิจัย และด้านการบริหารหลักสูตร และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำแนกตามอายุและตำแหน่งต่างกัน ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ส่วนเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในภาพรวม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the academic leadership of school administrators in Bangkok Office of Learning Encouragement,South Bangkok Group, and 2) to compare the opinions of teachers on the academic leadership of school administrators in Bangkok Office of Learning Encouragement, South Bangkok Group, classifier by gender, age, education level, position, and work experience. The sample consisted of 96 teachers. The research instrument was a questionnaire with a content validity, IOC values, between .67–1.00 and a reliability value of .98. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and LSD. The research results were as follows: 1) the academic leadership of school administrators in Bangkok Office of Learning Encouragement, South Bangkok Group, was at a high level in overall, when considering each aspect , two aspects were at the highest level with the highest mean : Administration of student quality development, followed by Administration of educational quality assessment. The four aspects left were at a high level, ranking from the highest to lowest mean: Administration of learning management, Supervision administration, Research administration, and Curriculum administration, and 2) the opinions of teachers on the academic leadership of school administrators in Bangkok Office of Learning Encouragement, South Bangkok Group, classified by age, and position were statistically significant at a level of .05

and .01 in overall, while the differential gender, and education level were not different in overall.

Keywords: Academic leadership, School administrators, Bangkok Office of Learning Encouragement, South Bangkok Group,

บทนำ

กรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์ คือ ประชาชนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ พร้อมเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีพันธกิจ คือ จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิ ตามระดับที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และยกระดับการศึกษาของประชาชน ให้สามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม และมีสมรรถนะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ผลิตและพัฒนาหลักสูตร โปรแกรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับรูปแบบการจักการเรียนรู้และสภาวการณ์การพัฒนาของประเทศ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่และทุกเวลา สร้างและประสานความร่วมมือเชิงรุกกับภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งเรียนรู้รูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ทุกรูปแบบทุกที่และทุกเวลา พัฒนาระบบบริหารจัดการภายในองค์กรให้มีความทันสมัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาและยกระดับศักยภาพบุคลากรทุกประเภททุกระดับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีจุดเน้นในการดำเนินงาน คือ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม การจัดทำระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ (Digital Learning Platform) รวมทั้งแอปพลิเคชัน หรือสื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพครบวงจร เพื่อการเรียนรู้ในช่องทางในช่องทางเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ทั้ง Online On-side และ On-air ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime) และการพัฒนาระบบเทียบระดับการศึกษา เทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ประสบการณ์ และสมรรถนะ ให้มีมาตรฐานเชื่อมโยงกับการศึกษา และการเรียนรู้ทุกรูปแบบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษา การสะสมความรู้หรือการรับรองคุณวุฒิระดับการศึกษาต่างสถานศึกษาหรือต่างระบบได้ การยกระดับการจัดการเรียนรู้ พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร โปรแกรมการเรียนรู้สื่อการเรียนรู้ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เหมาะสมและเป็นไปตามสภาพความต้องการและความถนัด สอดคล้องกับสภาวการณ์ของประเทศ ทันต่อ

การเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมุ่งพัฒนาประชาชนทุกช่วงวัย ให้มีทักษะที่เหมาะสม และจำเป็นต่อการดำรงชีวิต จบแล้วมีงานทำ สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงาน จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้แบบ STEM Education (วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์) ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ทั้งในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จัดให้มีระบบแนะแนวทางสำหรับผู้เรียน (Coaching) วางแผนทางเลือกทางการศึกษา การเรียนรู้ที่หลางหลาย ให้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และกลุ่มเปราะบาง ในการเข้าถึงการศึกษา การเรียนรู้ การฝึกอาชีพอย่างเท่าเทียม เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบแนวทางการเรียน และเป้าหมายชีวิตที่ตนเองชอบ รวมทั้งการดูแล เฝ้าระวัง แก้ไขปัญหาสุขภาวะทางจิตของผู้เรียน เพื่อให้สามารถอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนากระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการเรียนรู้ มีกระบวนการทางสังคมที่ส่งเสริมให้บุคคล กลุ่มคน ชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้องของชุมชน ท้องถิ่น สังคม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสนับสนุนการสร้างกลไกการขับเคลื่อนชุมชนในการปลูกฝัง พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ และการบริการภาครัฐ จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยการสำรวจข้อมูลครัวเรือน (ปักหมุด) เกี่ยวกับสถานภาพการศึกษาและความต้องการในการเรียนรู้ จัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา เด็กตกหล่น และออกกลางคันติดตามและส่งต่อไปยังสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งเป็นข้อมูลใช้ประกอบในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายและพัฒนาความพร้อมในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

ภาวะผู้นำทางวิชาการถือว่ามีความสำคัญในการบริหารและการจัดการสถานศึกษา มีการกล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางการศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารนั้นสามารถสร้างผู้นำทางวิชาการและสามารถส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการได้ สมุทร ชำนาญ (2556) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำองค์การทางการศึกษาดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามทิศทางที่ถูกต้อง ผู้นำทางวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญในการนำองค์การทางการศึกษา จากที่กล่าวมาอาจสรุป ได้ว่าความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ สร้างความตระหนัก แรงจูงใจ และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพ พัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามเป้าหมาย และนำองค์การทางการศึกษาดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามทิศทางที่ถูกต้อง

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับเขตปทุมวัน มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal National Educational Test : N-

NET) ครั้งที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ในระดับประถมศึกษา 36.14 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 41.09 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 34.00 คะแนนเฉลี่ย 3 ระดับ 37.08 ผลการประเมิน คือ ไม่ผ่านเป้าหมาย

จากสภาพความเป็นมาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยเล็งเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อสร้างความตระหนัก แรงจูงใจ และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพ พัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามเป้าหมาย และนำองค์การทางการศึกษาดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามทิศทางที่ถูกต้อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูกลุ่มกรุงเทพใต้ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 130 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูกลุ่มกรุงเทพใต้ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำนวน 97 คน โดยใช้วิธีการสุ่มง่าย (Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายงาน (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการที่ได้มาจากการสังเคราะห์ มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ คือ (1) การบริหารหลักสูตร (2) การบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษา (3) การบริหารการจัดการเรียนรู้ (4) การบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (5) การบริหารการนิเทศการจัดการศึกษา และ (6) การบริหารการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ

3.1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย () และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation S.D.)

3.3. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดย ค่าทดสอบค่าที (t-test) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ตัวแปรต้นมีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบ LSD (Least Significant Difference) และนำเสนอข้อมูลแบบตารางประกอบคำอธิบาย โดยกำหนดการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้

(n = 97)

ด้านที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\overline{X}$	S.D.	แปลค่า	อันดับ
1	ด้านการบริหารการวิจัย	4.27	.81	มาก	5
2	ด้านการบริหารหลักสูตร	4.17	.91	มาก	6
3	ด้านการบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษา	4.54	.59	มากที่สุด	2
4	ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้	4.39	.66	มาก	3
5	ด้านการบริหารการนิเทศการจัดการศึกษา	4.36	.72	มาก	4
6	ด้านการบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4.54	.56	มากที่สุด	1
	ภาพรวม	**4.38**	**.61**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารนารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านการบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษา ส่วนอีก 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารการนิเทศการจัดการศึกษา ด้านการบริหารการวิจัยและด้านการบริหารหลักสูตร ตามลำดับ

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริหารการวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ยกเว้นด้านการบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษาและด้านการบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน

2.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามอายุ พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ในภาพรวมและด้านการบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ สรุปผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกรมส่งเสริมการเรียนรู้มีจุดเน้นการดำเนินงานด้านการส่งเสริมให้สถานศึกษาผลิตและพัฒนา

หลักสูตร โปรแกรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตนิภา เสนาฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูทุกเพศมีการรับรู้ และเข้าใจภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ได้เท่า ๆ กัน ปัจจัยด้านการทำงานและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ซึ่งมักจะส่งผลให้ครูมีมุมมองที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยไม่ขึ้นกับเพศ สอดคล้องกับ Chelladurai & Saleh (1980) ยังสนับสนุนว่า เพศไม่ใช่ตัวแปรสำคัญในการกำหนดความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในองค์กรการศึกษา ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริหารการวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะเข้าใจภาวะผู้นำทางวิชาการมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีส่วนมากเป็นข้าราชการครู ซึ่งมีความชำนาญ ผ่านการอบรม และได้รับพัฒนาความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการมามากกว่า และครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่ามักจะมีประสบการณ์และความเข้าใจในกระบวนการวิจัยที่มากกว่า จึงมีความคาดหวังและความต้องการในการสนับสนุนการวิจัยจากผู้บริหารมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ Smith (2010) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการ พบว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงมักจะมีการประเมินที่ซับซ้อนและมีมุมมองเชิงลึกกว่า ครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และตำแหน่งงานที่แตกต่างกันทำให้ครูมีมุมมองและประสบการณ์ที่แตกต่างกันต่อภาวะผู้นำ ครูที่มีตำแหน่งสูงขึ้น เช่น หัวหน้าฝ่ายหรือรอง

ผู้อำนวยการ มักมีบทบาทในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ซึ่งทำให้พวกเขามองเห็นมิติของภาวะผู้นำที่ลึกซึ้งกว่าครูทั่วไป สอดคล้องกับ Mujis et al. (2011) ที่ศึกษาการรับรู้ภาวะผู้นำของครูในโรงเรียนในสหราชอาณาจักร พบว่าครูที่ดำรงตำแหน่งบริหารมีมุมมองต่อภาวะผู้นำที่แตกต่างจากครูทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญเนื่องจากความรับผิดชอบที่มากขึ้นในด้านการบริหารและการตัดสินใจ ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมในการทำงานและนโยบายของสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดมุมมองของครูมากกว่าประสบการณ์การทำงาน เนื่องจากครูทุกคนไม่ว่าจะมีประสบการณ์มากหรือน้อย ต่างต้องปฏิบัติตามแนวทางการบริหารและนโยบายของผู้บริหารอย่างเคร่งครัด ซึ่งทำให้เกิดการรับรู้และความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันในหมู่ครู

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ พฤติกรรมการบริหารจัดการอย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษา เพื่อชี้นำ โน้มน้าว จูงใจ ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ได้เข้าใจและตระหนักถึงเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ให้ประสานงาน ปรับปรุงงานด้านวิชาการ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และการจัดการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมวิชาการ และการส่งเสริมวิชาชีพ และการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดจากนักวิชาการหลายท่าน ได้องค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารการวิจัย 2) การบริหารหลักสูตร 3) การบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษา 4) การบริหารการจัดการเรียนรู้ 5) การบริหารการนิเทศการจัดการศึกษา และ6) การบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553.* กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

นิตนิภา เสนาฤทธิ์. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์ เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประกาศกรมส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่อง *จุดเน้นการดำเนินงานกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567.* (8 พฤศจิกายน 2566). ประกาศ.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2564). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกโรงเรียน (N-NET).* สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. https://www.niets.or.th/th/

สมุทร ชำนาญ. (2556). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติ.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ระยอง: พี.เอส. การพิมพ์.

Chelladurai, P., & Saleh, S. D. (1980). *Dimensions of leader behavior in sports: Development of a leadership scale*. Journal of Sport Psychology, 2(1). 35-45.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities.* Educational and Psychological Measurement.

Muijs, D., Harris, A., Chapman, C., Stoll, L., & Russ, J. (2011). *Improving schools in socioeconomically disadvantaged areas – A review of research evidence.* School Effectiveness and School Improvement, 15(2), 149–175.

Zacko – Smith, (2010). *Jeffery D. "Creative Leadership: Welcome to the 21st Century More,"* Academic Exchange Quarterly. 14 (4).

